

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۵۰ پرسش چهارگزینہ ای برگزیدہ حقوق مدنی

تدوین: قائم الدین شعبانی حاجی

انتشارات پتر دانش

سرشناسه	شعبانی حاجی، قائم‌الدین، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	۵۰۰ پرسش چهار گزینه‌ای برگزیده حقوق مدنی
مشخصات نشر	تهران: چتر دانش، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۲۶۲ ص؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۶-۸۰-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی:
شماره کتابشناسی ملی	http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
	۳۸۰۲۸۴۱

نام کتاب	۵۰۰ پرسش چهار گزینه‌ای برگزیده حقوق مدنی
ناشر	چتر دانش
تدوین	قائم‌الدین شعبانی حاجی
نوبت و سال چاپ	چهارم - ۱۴۰۰
شمارگان	۱۰۰۰
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۶-۸۰-۱
قیمت	۱۴۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منبری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳
nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن‌ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آن‌ها از یک سو و تناسب آن‌ها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی چتردانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی بیش از پیش به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

۹ سؤالات
۱۰ کلیات و مقدمات (مواد ۱۰-۱ ق.م.)
۱۲	فصل اول: اموال و مالکیت (مواد ۱۱-۱۸۲ ق.م.)
۱۲ مبحث اول: اقسام اموال (مواد ۱۱-۲۸ ق.م.)
۱۳ مبحث دوم: حق مالکیت (مواد ۲۹-۳۹ ق.م.)
۱۵ مبحث سوم: حق انتفاع (مواد ۴۰-۵۴ ق.م.)
۱۷ مبحث چهارم: وقف (مواد ۵۵-۹۱ ق.م.)
۱۹ مبحث پنجم: حق ارتفاق (مواد ۱۳۹-۳۹ ق.م.)
۲۰ مبحث ششم: احیای اراضی موات و حیازت مباحات (مواد ۱۸۲-۱۴۱ ق.م.)
۲۲	فصل دوم: در عقود و تعهدات بطور کلی (مواد ۳۰۰-۱۸۳ ق.م.)
۲۲ مبحث اول: اقسام عقود و معاملات (مواد ۱۸۹-۱۸۳ ق.م.)
۲۵ مبحث دوم: در شرایط اساسی صحت معاملات (مواد ۲۱۸-۱۹۰ ق.م.)
۳۵ مبحث سوم: در اثر معاملات (مواد ۲۳۱-۲۱۹ ق.م.)
۴۰ مبحث چهارم: در بیان شرایطی که ضمن عقد می‌شود (مواد ۲۴۶-۲۳۲ ق.م.)
۴۶ مبحث پنجم: در معاملات فضولی (مواد ۲۶۳-۲۴۷ ق.م.)
۴۹	فصل سوم: در سقوط تعهدات (مواد ۳۰۰-۲۶۳ ق.م.)
۴۹ مبحث اول: در وفای به عهد (مواد ۲۸۲-۲۶۳ ق.م.)
۵۲ مبحث دوم: در اقاله (مواد ۲۸۸-۲۸۳ ق.م.)
۵۴ مبحث سوم: در ابراء (مواد ۲۹۱-۲۸۹ ق.م.)

۵۴مبحث چهارم: در تبدیل تعهد (مواد ۲۹۲ و ۲۹۳ ق.م.)
۵۶مبحث پنجم: تهاوتر (مواد ۲۹۹-۲۹۴ ق.م.)
۵۷مبحث ششم: مالکیت مافی الذمه (ماده ۳۰۰ ق.م.)
۵۹	فصل چهارم: الزامهای خارج از قرارداد (مواد ۳۳۷-۳۰۱ ق.م.)
۵۹مبحث اول: کلیات (مواد ۳۰۶-۳۰۱ ق.م.)
۵۹مبحث دوم: غضب (مواد ۳۲۷-۳۰۸ ق.م.)
۶۲مبحث سوم: در اتلاف (مواد ۳۳۰-۳۲۸ ق.م.)
۶۳مبحث چهارم: در تسبیب (مواد ۳۳۵-۳۳۱ ق.م.)
۶۵مبحث پنجم: در استیفاء (مواد ۳۳۶ و ۳۳۷ ق.م.)
۶۶مبحث ششم: از قانون مسئولیت مدنی (مصوب ۱۳۳۹/۲/۷)
۷۲	فصل پنجم: در بیع (مواد ۳۹۵-۳۳۸ ق.م.)
۷۲مبحث اول: در احکام بیع (مواد ۳۴۴-۳۳۸ ق.م.)
۷۳مبحث دوم: در طرفین معامله (مواد ۳۴۷-۳۴۵ ق.م.)
۷۳مبحث سوم: در مبیع (مواد ۳۶۱-۳۴۸ ق.م.)
۷۴مبحث چهارم: در آثار بیع (مواد ۳۹۵-۳۶۲ ق.م.)
۷۷	فصل ششم: در خيارات و احکام راجعه به آن (مواد ۴۵۷-۳۹۶ ق.م.)
۷۷مبحث اول: خيار مجلس، خيار حيوان و خيار شرط (مواد ۴۰۱-۳۹۷ ق.م.)
۷۸مبحث دوم: در خيار تاخير ثمن (۴۰۹-۴۰۲ ق.م.)
۸۰مبحث سوم: در خيار رؤیت و تخلف از وصف (مواد ۴۱۵-۴۱۰ ق.م.)
۸۱مبحث چهارم: در خيار غبن (مواد ۴۲۱-۴۱۶ ق.م.)
۸۲مبحث پنجم: خيار عيب (مواد ۴۳۷-۴۲۲ ق.م.)
۸۴مبحث ششم: خيار تدليس، خيار تبعض

۸۴	صفقه و خيار شرط (مواد ۴۴۴-۴۳۸ ق.م).....
۸۵	مبحث هفتم: در احكام خيارات به طور كلي (۴۴۸-۴۵۷ ق.م).....
۸۷	فصل هفتم: در بيع شرط (۴۶۸-۴۵۸ ق.م).....
۸۸	فصل هشتم: در معاوضه (مواد مواد ۴۶۴ و ۴۶۵ ق.م).....
۸۹	فصل نهم: در اجاره (مواد ۵۱۷-۴۶۶ ق.م).....
۹۵	فصل دهم: در مزارعه، مساقات (مواد ۵۴۵-۵۱۸ ق.م).....
۹۷	فصل يازدهم: در مضاربه (مواد ۵۶۰-۵۴۶ ق.م).....
۹۸	فصل دوازدهم: در جعاله (مواد ۵۷۰-۵۶۱ ق.م).....
۹۹	فصل سيزدهم: در شركت (مواد ۶۰۶-۵۷۱ ق.م).....
۱۰۲	فصل چهاردهم: در وديعه (مواد ۶۳۴-۶۰۷ ق.م).....
۱۰۴	فصل پانزدهم: در عاريه (مواد ۶۴۷-۶۳۵ ق.م).....
۱۰۶	فصل شانزدهم: در قرض (مواد ۶۵۳-۶۴۸ ق.م).....
۱۰۷	فصل هفدهم: در قمار و گروبندي (مواد ۶۵۴ و ۶۵۵ ق.م).....
۱۰۸	فصل هجدهم: در وكالت (مواد ۶۸۳-۶۵۶ ق.م).....
۱۱۱	فصل نوزدهم: در ضمان عقدي (مواد ۷۲۳-۶۸۴ ق.م).....
۱۱۴	فصل بيستم: در حواله (مواد ۷۳۳-۷۲۴ ق.م).....
۱۱۵	فصل بيست و يكم: در كفالت (مواد ۷۵۱-۷۳۴ ق.م).....
۱۱۶	فصل بيست و دوم: در صلح (مواد ۷۷۰-۷۵۲ ق.م).....
۱۱۸	فصل بيست و سوم: در رهن (مواد ۷۹۴-۷۷۱ ق.م).....
۱۲۰	فصل بيست و چهارم: در هبه (مواد ۸۰۷-۷۹۵ ق.م).....
۱۲۱	فصل بيست و پنجم: در اخذ به شفعه (مواد ۸۲۴-۸۰۸ ق.م).....
۱۲۳	فصل بيست و ششم: در وصايا (مواد ۸۶۰-۸۲۵ ق.م).....

فصل بیست و هفتم: در ارث (۹۴۹-۸۶۱ ق.م.)	۱۲۷
فصل بیست و هشتم: در مقررات مختلفه (مواد ۹۵۵-۹۵۰ ق.م.)	۱۳۱
فصل بیست و نهم: در کلیات اشخاص (مواد ۹۷۵-۹۵۶ ق.م.)	۱۳۲
فصل سی ام: در تابعیت (مواد ۹۹۱-۹۷۶ ق.م.)	۱۳۵
فصل سی و یکم: در اسناد سجل احوال (مواد ۱۰۰۱-۹۹۲ ق.م.)	۱۳۶
فصل سی و دوم: در اقامتگاه (مواد ۱۰۱۰-۱۰۰۲ ق.م.)	۱۳۷
فصل سی و سوم: در غایب مفقودالاثرا (مواد ۱۰۳۰-۱۰۱۱ ق.م.)	۱۳۸
فصل سی و چهارم: در نکاح (مواد ۱۱۱۹-۱۰۳۴ ق.م.)	۱۳۹
فصل سی و پنجم: در انحلال نکاح (مواد ۱۱۵۷-۱۱۲۰ ق.م.)	۱۴۳
مبحث اول: در امکان فسخ نکاح (مواد ۱۱۳۲-۱۱۲۱ ق.م.)	۱۴۳
مبحث دوم: در طلاق (مواد ۱۱۵۷-۱۱۳۳ ق.م.)	۱۴۴
فصل سی و ششم: در حضانت (مواد ۱۱۷۹-۱۱۶۸ ق.م.)	۱۴۶
فصل سی و هفتم: در الزام به انفاق (مواد ۱۲۰۶-۱۱۹۵ ق.م.)	۱۴۸
فصل سی و هشتم: در حجر (مواد ۱۲۱۷-۱۲۰۷ ق.م.)	۱۵۰
فصل سی و نهم: در قیمومت (مواد ۱۲۵۶-۱۲۰۷ ق.م.)	۱۵۱
فصل چهلم: در ادله اثبات دعوا (مواد ۱۳۳۵-۱۲۵۷ ق.م.)	۱۵۳
پاسخنامه تشریحی	۱۵۵
سؤالات آزمون وکالت ۱۳۹۴	۲۴۷
پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت ۱۳۹۴	۲۵۳

در اهمیت

خوانندگان گرامی؛ لازم به یادآوری است که نشانه های درج شده در ابتدای هر سؤال، نشانگر درجه اهمیت پرسش های ذکر شده می باشد. سؤالاتی که دارای علامت □ می باشند از بیشترین درجه اهمیت نسبت به سایر سؤالات برخوردار هستند. که این سؤالات را ممتاز می نامیم و بدیهی است سایر سؤالات از لحاظ آزمونی و کاربردی از اهمیت کمتری برخوردارند. به نحوی که علامت های □ □ در ابتدای سایر سؤالات به ترتیب بیانگر درجه اهمیت خیلی مهم و مهم می باشند. لازم به ذکر است آن دسته از سؤالاتی که در ابتدای آنها هیچ نشانه ای وجود ندارد، از پایین ترین درجه اهمیت آزمونی و کاربردی نسبت به سایر سؤالات برخوردارند.

سؤالات

کلیات و مقدمات (مواد ۱۰-۱۱ ق.م.)

۱ مصوبات مجلس شورای اسلامی و نتیجه‌ی همه‌پرسی پس از طی مراحل قانونی به رئیس جمهور ابلاغ می‌شود و چنانچه رییس جمهور در خصوص امضا یا ابلاغ این موارد به مجربان و صدور دستور انتشار آن‌ها ظرف ۵ روز اقدام نکند (وکالت - آذر ۱۳۸۷)

الف) مجلس، رئیس جمهور را برای ادای توضیح احضار می‌کند.

ب) به دستور رئیس مجلس شورای اسلامی، روزنامه رسمی موظف است مصوبه را ظرف ۷۲ ساعت چاپ و منتشر کند.

ج) رییس قوه قضاییه ضمن تذکر به رئیس جمهور، دستور چاپ و نشر مصوبه را به روزنامه رسمی می‌دهد.

د) به دستور مقام معظم رهبری، روزنامه رسمی موظف است مصوبه را ظرف ۷۲ ساعت چاپ و منتشر کند.

۲ قانون در چه زمانی به صورت قاعده حقوقی لازم‌الاجرا محسوب می‌شود؟ (مشاوران حقوقی - ۱۳۸۳)

الف) به محض تصویب در مجلس شورای اسلامی

ب) پس از تصویب در مجلس و تأیید شورای نگهبان قانون اساسی

ج) به محض انتشار، مگر در قانون ترتیب خاصی پیش‌بینی شده باشد.

د) ۱۵ روز پس از انتشار

۳ یک تبعه فرانسه که در ایران اقامت دارد فوت نموده است. تقسیم ارث او بر طبق قانون کدام کشور است؟ (خانواده سراسری - ۱۳۸۹)

الف) در حدود معاهدات، تابع قوانین ایران است.

ب) تابع قوانین فرانسه است.

ج) در حدود معاهدات، تابع قوانین فرانسه است.

د) تابع قوانین ایران است.

۴ در اصطلاح قانون مدنی ایران قرارداد خصوصی به چه عقدی گفته می‌شود؟ (تعهدات آزاد - ۱۳۸۰)

الف) عقد معین

ب) عقد غیر معین

ج) عقدی که دولت یکی از طرفین آن نباشد.

د) عقدی که در داخل کشور منعقد شود.

کدام مورد از مصادیق «عقد غیر معین» است؟

(تعهدات سراسری - ۱۳۹۰)

ب) نکاح دائم

الف) بیمه حوادث

د) قرارداد توزیع انحصاری کالا

ج) شرکت سهامی عام

فصل اول: اموال و مالکیت (مواد ۱۸۲-۱۱ ق.م.)
مبحث اول: اقسام اموال (مواد ۲۸-۱۱ ق.م.)

۶ مالک با غاصب ملک خود توافق می‌کند که مبلغ مشخصی به عنوان اجرت‌المثل پرداخت شود. در صورت امتناع غاصب از پرداخت اجرت مورد توافق و طرح دعوی از سوی مالک، دعوی مزبور تابع کدام اموال است؟
 (وکالت - ۱۳۹۳)

- الف) منقول ذاتی
 ب) در حکم غیر منقول
 ج) غیر منقول تبعی
 د) در حکم منقول

۷ چه اموالی در حکم غیر منقول است؟
 (وکالت - ۱۳۸۶)

- الف) بنایی که بر روی زمین احداث می‌شود.
 ب) معدنی که در زمین حفر می‌شود.
 ج) حیوانات و اشیایی که مالک آن را برای عمل زراعت اختصاص داده است، از نظر صلاحیت محاکم و توقیف اموال.
 د) مطلق اشجار و شاخه‌های آن، مادام که بریده یا کنده نشده.

۸ کدام گزینه در مورد «سرقفلی» صحیح است؟
 (ارشد سراسری - ۱۳۸۶)

- الف) منقول است.
 ب) غیر منقول است.
 ج) منقول تبعی است.
 د) غیر منقول تبعی است.

۹ کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح است؟ (ارشد سراسری - ۱۳۸۰)

- الف) ثمن مبیع و مال الاجاره‌ی عین مستأجره در حکم منقول است، ولو اینکه مبیع یا عین مستأجره از اموال غیر منقول باشد.
 ب) اگر مبیع یا عین مستأجره از اموال غیر منقول باشند، ثمن مبیع و مال الاجاره‌ی عین مستأجره در حکم غیر منقول است.
 ج) کشتی‌های بزرگ، نظر به اهمیت و ارزششان داخل در غیر منقول اند.
 د) مصالح بنایی، از قبیل سنگ و آجر و غیره که برای ساختن بنایی بر روی یک زمین، در آن گرد آورده شده‌اند، در حکم غیر منقول اند.

۱۰ کدام عبارت در خصوص وجه تمایز حقوق عینی و دینی، نادرست است؟
(ارشد سراسری - ۱۳۸۹)

- الف) حق دینی، مستقیم و حق عینی، غیرمستقیم است.
- ب) موضوع حق عینی، مال و موضوع حق دینی، فعل است.
- ج) در مالی که موضوع اعمال هر دو حق است، حق عینی بر حق دینی مقدم است.
- د) حق عینی در برابر همه و حق دینی در برابر مدیون قابل استناد است.

۱۱ منظور قانون مدنی از «اموالی که مالک خاص ندارند» چیست؟
(ارشد سراسری - ۸۸)

- الف) مباحات - اشیای گمشده
- ب) مباحات - اموال مجهول المالک
- ج) مباحات - اموال عمومی - اموال مجهول المالک
- د) اموال مجهول المالک - لقطه

۱۲ مشترکات عمومی به چه اموالی گفته می‌شود؟
(تعهدات سراسری - ۱۳۸۷)

- الف) اموال مشاع
- ب) اموالی که مالک خاص ندارند.
- ج) اموالی که عده‌ای از مردم مالک آن هستند.
- د) اموالی که تملک خصوصی و استفاده انحصاری از آن‌ها ممنوع است.

۱۳ «کاخ گلستان واقع در تهران» جزو اموال است.
(ارشد سراسری - ۱۳۹۳)

- الف) اختصاصی دولتی
- ب) دولتی
- ج) مصادره شده
- د) عمومی

مبحث دوم: حق مالکیت (مواد ۳۹-۲۹-ق.م)

۱۴ در مورد مقایسه «مالکیت منفعت» با «حق انتفاع» کدام گزینه درست است؟
(ارشد آزاد - ۱۳۸۷)

- (الف) در مالکیت منفعت، فی الواقع تفکیک مالکیت وجود دارد، در حالی که در مورد حق انتفاع تفکیک مالکیت وجود ندارد.
- (ب) در مورد مالکیت منفعت، ذرات منافع در ملک مالک منافع ایجاد می‌شود، برعکس حق انتفاع.
- (ج) مالکیت، امری مقول به تشکیک است و لذا حق انتفاع در مرتبه‌ای اخف از مالکیت منفعت قرار دارد.
- (د) تمام موارد

۱۵ □□ □ قانون ایران از آثار ادبی اتباع بیگانه (ارشد سراسری - ۱۳۸۷)
 (الف) حمایت نمی‌کند.

- (ب) به شرط رفتار متقابل، حمایت می‌کند.
- (ج) بدون قید و شرط، حمایت می‌کند.
- (د) به شرط نخستین چاپ یا پخش آن‌ها در ایران حمایت می‌کند.

۱۶ □□ □ حقوق معنوی مؤلف چه حقوقی است؟ (ارشد سراسری - ۱۳۸۷)

- (الف) هر حقی که ارزش مالی و اقتصادی نداشته باشد.
- (ب) حق انتشار، حق حرمت نام و حق حرمت اثر
- (ج) حقوق مربوط به شخصیت پدیدآورنده
- (د) حق هرگونه بهره برداری از اثر

۱۷ □ □ اگر پدر و مادر حیوانی، متعلق به دو مالک مختلف باشد آن حیوان متعلق به کیست؟ (وکالت - ۷۸)

- (الف) به کسی که مالک پدر است.
- (ب) به کسی که مالک مادر است.
- (ج) به مالک پدر و مادر به نحو اشاعه و به تساوی
- (د) به مالک پدر و مادر به نحو اشاعه و به نسبت دو سوم و یک سوم

۱۸ □□ □ زن و شوهری که با هم در محلی زندگی مشترک دارند، درباره مالکیت اثاث خانه اختلاف پیدا می‌کنند و هیچ کدام نیز دلیلی بر مالکیت خود ندارند. اثاث مورد اختلاف، ملک چه کسی محسوب می‌شود؟ (وکالت - ۸۳)

- (الف) همه ائاث موجود مشترک محسوب می‌شود.
 (ب) همه اموال به شوهری که درآمد دارد تعلق می‌یابد.
 (ج) آنچه مورد استفاده اختصاصی مرد است به او تعلق دارد و سایر ائاثیه منحصرأ متعلق به زن است.
 (د) آنچه مورد استفاده اختصاصی زن است به او تعلق دارد و آنچه شوهر به اختصاص استفاده می‌کند ملک او است و بقیه مشترک محسوب است.

۱۹ **براساس قانون مدنی اثبات مالکیت سابق مدعی**

(ارشد سراسری - ۸۴)

- (الف) از طریق بینه (گواهی) سبب بی‌اعتباری تصرف می‌شود.
 (ب) از طریق اقرار متصرف فعلی سبب بی‌اعتباری تصرف می‌شود.
 (ج) از هر طریق که باشد سبب بی‌اعتباری تصرف می‌شود.
 (د) تأثیری در اعتبار تصرف ندارد.

۲۰ **در تعارض بین تصرف فعلی و مالکیت سابق: (سردفتری - ۱۳۸۷)**

- (الف) تصرف مقدم است.
 (ب) مالکیت مقدم است، مشروط به اینکه متصرف اقرار به مالکیت سابق مدعی نماید.
 (ج) مالکیت مقدم است.
 (د) تصرف مقدم است مشروط به اینکه سابقه تصرف بیش از ۱۰ سال باشد.

مبحث سوم: حق انتفاع (مواد ۵۴ - ۴۰ ق.م.)

۲۱ **کدامیک از عبارات زیر صحیح است؟ (قضات - ۱۳۸۹)**

- (الف) حق انتفاع همان مالکیت منفعت است.
 (ب) حق انتفاع همان اباحه انتفاع است.
 (ج) حق انتفاع همان اذن در انتفاع است.
 (د) هیچ کدام

۲۲ **حق انتفاع از یک باغ میوه که از طرف مالک برای مدت معینی برقرار**

می‌شود، چه نام دارد؟ (ارشد سراسری - ۱۳۸۱)

(الف) سکنی (ب) عمری (ج) رقبی (د) حبس مطلق

۲۳ سکنی چگونه حقی است؟ (ارشد سراسری - ۱۳۸۳)

- (الف) هر حق انتفاعی که به صورت عمری یا رقبی نباشد.
 (ب) حق انتفاعی است که بر محلی مسکونی تعلق می‌گیرد.
 (ج) حق مالکیتی است که در اثر معامله‌ای بر محل سکونت ایجاد می‌گردد.
 (د) حق انتفاعی است که برای شخص بر مسکن متعلق به غیر و برای مدتی معین ایجاد می‌گردد.

۲۴ کدامیک از عقود زیر جایز است؟ (قضات - ۱۳۸۰)

- (الف) صلح بلاعوض (ب) قرض
 (ج) حبس مطلق (د) هیچکدام

۲۵ کدام عبارت در خصوص مدت «حبس مطلق» صحیح است؟

- (ارشد سراسری - ۸۶)
 (الف) تا فوت یا انصراف منتفع است. (ب) تا فوت یا رجوع مالک است.
 (ج) تا فوت مالک یا منتفع است. (د) تا فوت مالک و منتفع است.

۲۶ در قرارداد واگذاری حق انتفاع قبض: (ارشد سراسری - ۱۳۸۵)

- (الف) شرط خلاف مقتضای ذات عقد است. (ب) شرط صحت است.
 (ج) شرط لزوم است. (د) شرط نیست.

۲۷ اگر کسی مال موضوع حق انتفاع را که مال مثلی است تلف کند و

- مثل بدهد در این صورت (مشاوران حقوقی - ۱۳۸۴)
 (الف) حق انتفاع مذکور در «مثل» نیز برقرار است.
 (ب) حق انتفاع از بین می‌رود.
 (ج) منتفع با مالک به نسبت مساوی در مثل شریک می‌شوند.
 (د) هیچ کدام از پاسخ‌های فوق صحیح نیست.

۲۸ در صورتی که منتفع از مال موضوع انتفاع سوء استفاده کند ...

- (ارشد سراسری - ۷۸)
 (الف) حق انتفاع زائل می‌شود.
 (ب) حق انتفاع باطل می‌شود.

ج) فقط ضامن خسارات وارده به مالک است.

د) مالک اختیار فسخ حق انتفاع را دارد.

۲۹ مالی که حق انتفاع از آن به دیگری تعلق دارد از طرف مالک فروخته

می‌شود؛ این انتقال چه اثری دارد؟ (وکالت - ۱۳۸۶)

الف) انتقال، غیرنافذ و موکول به اجازه صاحب حق انتفاع است.

ب) انتقال، باطل است.

ج) انتقال، درست و در همه حال لازم است.

د) انتقال درست است، ولی اگر انتقال گیرنده، جاهل به وجود حق انتفاع

باشد اختیار فسخ معامله را دارد.

میثت چهارم: وقف (مواد ۹۱ - ۵۵ ق.م.)

۳۰ وقف با قبول چه شخصی واقع می‌شود؟ (وکالت - ۱۳۸۴)

الف) قبول طبقه اول از موقوف علیهم و قائم مقام آنها و در وقف بر غیر

محصور و مصالح عامه حاکم قبول می‌کند.

ب) قبول تمام موقوف علیهم

ج) قبول متولی

د) قبول حاکم

۳۱ اگر چند نفر به طور مشاع مالک زمینی باشند و یکی از آنان سهم

خود را وقف کند، وقف از لحاظ حقوقی چه وضعی دارد؟

(وکالت - بهمن ۸۷)

الف) چون امکان قبض بدون رضایت شرکای دیگر، وجود ندارد، وقف باطل

است.

ب) وقف غیرنافذ است و صحت آن منوط به تنفیذ بقیه شرکا است.

ج) وقف صحیح است.

د) فقط در صورتی که بتوان وقف را از ملک افراز نمود، وقف صحیح است.

۳۲ قبض مالی که به غیر محصور (مانند فقرا) وقف شده است با کیست؟

(وکالت - ۸۵)

(الف) در وقف بر غیر محصور قبض شرط صحت نیست.
 (ب) قبض در وقف بر غیر محصور، در هر حال با حاکم است.
 (ج) قبض با یکی از افراد غیر محصور کافی برای تحقق وقف است.
 (د) قبض با متولی است و در صورت نبودن یا مجهول بودن متولی با حاکم است.

۳۳ □ چنانچه در عقد وقف، واقف خود را متولی قرار دهد و قبل از آنکه مال موقوفه به تصرف موقوف علیهم داده شود واقف فوت نماید:
 (ارشد سراسری - ۹۱)

(الف) عقد وقف غیرنافذ است.
 (ب) عقد وقف صحیح است و نیاز به قبض موقوف علیهم نیست.
 (ج) عقد وقف باطل می‌گردد.
 (د) وراثت واقف مکلفند مال موقوفه را به قبض موقوف علیهم بدهند.

۳۴ □ هرگاه واقف شخصی را به عنوان متولی مال موقوفه تعیین نماید شخص مزبور تا چه وقت حق قبول یا رد تولیت را دارد؟
 (تعهدات سراسری - ۸۳)

(الف) متولی در هیچ شرایطی حق ندارد تولیت را رد نماید.
 (ب) متولی تا زمانی که تولیت را رد ننموده می‌تواند آن را قبول نماید.
 (ج) متولی در هر حال حق دارد تولیت را قبول نماید ولو اینکه بعد از رد باشد.
 (د) هرگاه متولی تولیت را قبول کند در صورت تغییر تصمیم می‌تواند از تولیت استعفا دهد.

۳۵ □ نظارت در وقف چه نوع نظارتی است؟ (وکالت - آزاد ۱۳۸۷)

(الف) صرفاً استصوابی است.
 (ب) بر حسب اراده واقف، استصوابی یا اطلاعی است.
 (ج) صرفاً اطلاعی است.
 (د) همیشه هم اطلاعی و هم استصوابی است.

۳۶ □ بیع مال وقف ممنوع است یا مجاز؟ (ارشد سراسری - ۷۸)

الف) مطلقاً ممنوع است.

ب) مطلقاً مجاز است.

ج) تنها برای اداره اوقاف ممکن است.

د) در صورتی مجاز است که موقوفه خراب شود یا خوف خرابی برود و عمران آن ممکن نباشد.

۳۷ منافع موقوفات مجهول المصرف ... (وکالت - ۱۳۸۵)

الف) صرف بریات عمومی می شود.

ب) به اقرب به غرض واقف می رسد.

ج) با اذن حاکم یا مأذون از قبل او به مصرف فقراء می رسد.

د) صرف تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی می شود.

۳۸ هرگاه صرف منافع موقوفه در امور خاصی که واقف تعیین کرده است

ممکن نباشد، منافع موقوفه در چه راهی مصرف خواهد شد؟

(ارشد سراسری - ۸۷)

الف) تبدیل به احسن خواهد شد.

ب) در اختیار سازمان اوقاف گذاشته خواهد شد.

ج) صرف راههای خیر که نفع عام داشته باشد، خواهد شد.

د) صرف راههایی که اقرب به غرض واقف باشد، خواهد شد.

مبحث پنجم: حق ارتفاق (مواد ۱۳۹ - ۳۹ ق.م.)

۳۹ گزینه صحیح را انتخاب کنید. (قضات - ۱۳۸۹)

الف) حق ارتفاق تنها در اموال منقول قابل تصور است.

ب) حق ارتفاق تنها در اموال در حکم غیرمنقول متصور است.

ج) حق ارتفاق حقی موقت در اموال غیرمنقول است.

د) حق ارتفاق تنها در اموال غیرمنقول (ذاتی) متصور است.

۴۰ اگر مجرای آب شخصی در خانه دیگری باشد و در مجرا خرابی به هم

برسد، تعمیر مجرا به عهده کیست؟ (وکالت - ۱۳۸۳)

الف) هر دو که به اشتراک انجام می دهند.

- ب) اگر خرابی مجرا مانع عبور آب شود، تعمیر آن به عهده کسی است که آب می‌برد، ولی اگر خرابی سبب خسارت به خانه باشد دفع ضرر به عهده مالک خانه است.
- ج) صاحب خانه
- د) صاحب مجرای آب

۴۱ کدام مورد در خصوص حق ارتفاق، صحیح است؟ (قضات-۱۳۹۱)

الف) برقراری حق ارتفاق، الزاماً مجانی است.

ب) تصرفی که سابقه آن روشن نیست، نمی‌تواند اماره بر وجود حق ارتفاق باشد.

ج) صرف وضع طبیعی املاک نمی‌تواند اماره بر وجود حق ارتفاق باشد.

د) مخارجی که برای تمتع از حق الارتفاق لازم است، بر عهده صاحب حق است نه مالک.

۴۲ در صورتی که دیوار مشترک خراب شود و یکی از دو شریک از تجدید بنا و اجازه تصرف در مبنای مشترک امتناع نماید شریک دیگر می‌تواند:

الف) در مبنای مشترک، تجدید بنای دیوار نماید و نصف هزینه‌های انجام شده را از شریک ممتنع مطالبه کند.

ب) در مبنای مشترک، تجدید بنای دیوار نماید لیکن حق مطالبه هزینه‌های مصرف شده را از شریک ممتنع نخواهد داشت.

ج) در حصه خاص خود، تجدید بنای دیوار نماید.

د) در مبنای مشترک، تجدید بنای دیوار نماید و تمامی و تمامی هزینه‌های انجام شده را از شریک ممتنع مطالبه کند.

مبحث ششم: احیای اراضی موات و حیازت مباحات
(مواد ۱۸۲-۱۴۱ ق.م.)

۴۳ در کدام یک از ایقاعات زیر، تقارن اراده انشایی با وسیله ابراز آن، لازم است؟ (قضات-۱۳۹۱)

الف) اعراض ب) ابراء ج) فسخ د) حیازت مباح

۴۴ منظور از «حیازت مباحات» چیست؟ (ارشد سراسری - ۱۳۸۸)

- الف) محصور کردن اشیاء
ب) تملک اشیای آزاد
ج) علامت‌گذاری اموال عمومی
د) دفن کردن اشیاء در زمین

۴۵ منافی که از مال پیدا شده حاصل شود: (سردفتری - ۱۳۸۳)

- الف) متعلق به صاحب آن است
ب) متعلق به پیداکننده مال است.
ج) قبل از تملک متعلق به پیدا کننده مال است.
د) قبل از تملک متعلق به صاحب آن و بعد از تملک متعلق به پیدا کننده مال است.

فصل دوم: در عقود و تعهدات بطور کلی

(مواده ۳۰۵ - ۱۸۳ ق.م.)

مبحث اول: اقسام عقود و معاملات

(مواد ۱۸۹ - ۱۸۳ ق.م.)

۴۶ کدام گزینه در خصوص عمل حقوقی یک جانبه صحیح است؟

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۷)

(الف) الزام آور است.

(ب) فقط در امور غیر مالی الزام آور است.

(ج) فقط در صورتی که اسقاط تعهد کند، الزام آور است.

(د) فقط در موارد خاص پیش بینی شده در قانون الزام آور است.

۴۷ در مورد مقایسه «عمل حقوقی» و «واقعه حقوقی» از نظر «اثر»

کدامیک از گزینه‌های زیر درست است؟ (ارشد آزاد ۱۳۸۹)

(الف) اثر واقعه حقوقی و عمل حقوقی هر دو ناشی از اراده است.

(ب) اثر عمل حقوقی ناشی از حکم قانون است ولی اثر واقعه حقوقی ناشی

از اراده.

(ج) اثر عمل حقوقی ناشی از اراده است ولی اثر واقعه حقوقی را قانون تعیین

می کند.

(د) از نظر منشأ تحلیلی، عمل حقوقی و واقعه حقوقی هر دو می توانند بر

حسب مورد آثاری ناشی از اراده یا حکم قانون داشته باشند.

۴۸ قراردادهای امور هستند.

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۸)

(الف) انتزاعی (ب) اعتباری (ج) فرضی (د) واقعی

۴۹ بر طبق تعریفی که ماده ۱۸۳ قانون مدنی از عقد به دست می دهد،

عقد آن عمل حقوقی دو جانبه‌ای است که تنها

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۰)

(الف) ایجاد تعهد می کند.

(ب) باعث ایجاد شخصیت حقوقی می گردد.

ج) در تعهد موجود تغییر ایجاد می نماید و یا این که آن را اسقاط می کند.
د) موجب تملیک یک مال و یا استقرار حق انتفاع یا حق ارتفاق نسبت به آن می شود.

۵۰ رابطه عقد و تعهد چگونه است؟ (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۶)

- الف) تعهد و عقد مترادف هستند.
ب) برخی عقود اثر تعهد هستند ولی هر عقدی ناشی از تعهد نیست.
ج) برخی عقود از تعهد و برخی تعهدات از عقود ناشی می شوند.
د) برخی تعهدات اثر عقد هستند ولی هر تعهدی ناشی از عقد نیست.

۵۱ در خصوص تفاوت های عقد تملیکی و عقد عهدی، کدام یک از

- گزینه های ذیل درست است؟ (ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۷)
الف) در عقد تملیکی مالکیت به نفس ایجاب و قبول حاصل است ولی در عقد عهدی چنین نیست.
ب) عقد تملیکی موجب حق عینی برای طرف عقد است ولی عقد عهدی چنین نیست.
ج) در عقد تملیکی برای طرف عقد حق تعقیب ایجاد می شود، ولی در عقد عهدی چنین نیست.
د) همه موارد

۵۲ ویژگی های قرارداد معوض کدام است؟

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۶)

- الف) عدم ضرورت اهلیت، خیار تبعض صفقه، قبض، حق حبس
ب) ضرورت قبض، تأثیر شخصیت طرفین، خیار غبن، عدم ضرورت اهلیت
ج) عدم ضرورت اهلیت، عدم تأثیر شخصیت طرفین، خیار غبن، حق حبس
د) عدم ضرورت قبض، حق حبس، عدم تأثیر شخصیت طرفین، خیار غبن، ضرورت اهلیت

۵۳ عقد خیارى عقدى است.

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۹)

- الف) جایز
ب) لازم

- (ج) لازم یا جایز (د) از یک طرف لازم و از یک طرف جایز
- ۵۴ □ در صورتی که تلاقی اراده‌های طرفین و توافق آن‌ها، علت تامه وقوع عقد باشد، چنین عقدی را ... می‌نامند. (ارشد آزاد - ۱۳۸۵)
- الف) عقد قطعی (ب) عقد منجز (ج) عقد حال (د) عقد کامل
- ۵۵ □ کدام مورد از ویژگی‌های معلق علیه نیست؟ (دکتری - ۱۳۹۰)
- الف) تحقق یا عدم تحقق آن معلوم نباشد.
 ب) مربوط به شرایط اساسی وقوع عقد باشد.
 ج) ناظر به تحقق حادثه‌ای در آینده باشد.
 د) خارج از اراده طرفین قرارداد باشد.
- ۵۶ □ هرگاه تحقق قرارداد به واقعه محقق الوقوع در آینده موکول شود قرارداد (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۹)
- الف) صحیح و مؤجل است. (ب) صحیح و حال است.
 ج) صحیح و معلق است. (د) باطل است.
- ۵۷ □ شخصی زمین خود را می‌فروشد اگر تا سه ماه خانه در حال ساخت او آماده شود به شرط این که خریدار اتومبیل او را تعمیر کند. این عقد: (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۳)
- الف) عقد معلق است. (ب) عقد مشروط است.
 ج) عقد معلق مشروط است. (د) عقد منجز مشروط است.
- ۵۸ □ آیا در عقد معلق، تحقق شرط (معلق علیه) اثر قهقرایی دارد یا خیر؟ (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۷)
- الف) اثر قهقرایی دارد و از روز عقد موثر است.
 ب) اثر قهقرایی ندارد و از زمان تحقق شرط موثر است
 ج) در قراردادهای مالی اثر قهقرایی دارد و قراردادهای غیر مالی فاقد این اثر است
 د) نسبت به منافع مال مورد انتقال اثر قهقرایی دارد ولی نسبت به عین فاقد اثر قهقرایی این اثر است.

پاسخنامه تشریحی

- ۱ **گزینه ب صحیح است.** به موجب تبصره ماده ۱ قانون مدنی «در صورت استنکاف رییس جمهور از امضا یا ابلاغ در مدت مذکور در این ماده، به دستور رییس مجلس شورای اسلامی، روزنامه رسمی موظف است ظرف مدت ۷۲ ساعت مصوبه را چاپ و منتشر نماید». (مصوب ۱۳۷۰/۸/۴)
- ۲ **گزینه د صحیح است.** به موجب ماده ۲ قانون مدنی «قوانین پانزده روز پس از انتشار در سراسر کشور، لازم الاجرا است مگر آن که در خود قانون ترتیب خاصی برای موقع اجرا مقرر شده باشد». (مصوب ۱۳۴۸/۸/۲۹)
- ۳ **گزینه ج صحیح است.** مطابق ماده ۷ قانون مدنی «اتباع خارجه مقیم در خاک ایران، از حیث مسائل مربوطه به احوال شخصیه و اهلیت خود و همچنین از حیث حقوق ارضیه، در حدود معاهدات، مطیع قوانین و مقررات دولت متبوع خود خواهند بود» و ماده ۹۶۷ قانون مدنی «ترکه منقول یا غیرمنقول اتباع خارجه که در ایران واقع است فقط از حیث قوانین اصلیه از قبیل قوانین مربوطه به تعیین وراث و مقدار سهم الارث آن‌ها و تشخیص قسمتی که متوفی می‌توانسته است به موجب وصیت تملیک نماید تابع قانون دولت متبوع متوفی خواهد بود».
- ۴ **گزینه ب صحیح است.** عقد معین عقدی است که در قانون عنوان و احکام خاصی دارد ولی عقد نامعین عقدی است که عنوان و احکام آن در قانون صریحا بیان نشده است. در اصطلاح به عقود نامعین قرارداد خصوصی نیز اطلاق می‌شود.
- ۵ **گزینه د صحیح است.** ر.ک. توضیح سوال ۴.
- ۶ **گزینه د صحیح است.** چون تعهد غاصب برای پرداخت مبلغ معلومی به عنوان اجرت المثل مبتنی بر قرارداد است مشمول حکم ماده ۲۰ قانون قرار می‌گیرد که به موجب آن کلیه دیون از حیث صلاحیت محکمه در حکم منقول است. در صورت فقدان توافق و قرارداد بین طرفین دعاوی مربوط به اجرت المثل و خسارات وارده بر املاک غیر منقول است.
- ۷ **گزینه ج صحیح است.** به موجب ماده ۱۷ قانون مدنی «حیوانات و اشیایی که مالک آن را برای عمل زراعت اختصاص داده باشد، از قبیل گاو و گاومیش و ماشین و اسباب و ادوات زراعت و تخم و غیره و به‌طور کلی هر مال منقول که برای استفاده از عمل زراعت لازم و مالک آن را به این امر تخصیص داده باشد، از جهت صلاحیت محاکم و توقیف اموال جزء ملک محسوب و در حکم مال غیرمنقول است

و همچنین است تلمبه و گاو یا حیوان دیگری که برای آبیاری زراعت یا خانه و باغ اختصاص داده شده است.» شرایط مالی که در حکم غیرمنقول می‌باشد به شرح ذیل می‌باشد:

۱. مال زمین و مالک ادوات کشاورزی و حیواناتی که در ماده ۱۷ بصورت تمثیلی ذکر شده‌اند، یک نفر باشد و این اموال بصورت استیجاری نباشد.
۲. مالک این اموال را بر کشاورزی اختصاص داده باشد.
۳. اموال مذکور برای کشاورزی لازم باشد.

۸ **گزینه د صحیح است.** سرقتی، حقی است مخلوط که چهره‌ی غیر منقول آن تقدم در اجاره) غلبه دارد (کاتوزیان، ناصر، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ماده ۲۰، توضیح شماره‌ی ۵)

۹ **گزینه الف صحیح است.** به موجب ماده ۲۰ قانون مدنی «کلیه دیون، از قبیل قرض و ثمن مبیع و مال الاجاره عین مستأجره، از حیث صلاحیت محاکم در حکم منقول است، ولو اینکه مبیع یا عین مستأجره از اموال غیر منقوله باشد».

۱۰ **گزینه الف صحیح است.** از جمله تفاوت‌های حق دینی و حق عینی از قرار ذیل است:

- ۱- موضوع حق عینی همیشه یک شیء مادی و خارجی است اما موضوع حق دینی ممکن است انجام دادن کار یا خودداری از آن هم باشد و اختصاص به اشیاء ندارد. هم چنین به موجب ماده ۹۶۷ قانون مدنی: «ترکه منقول یا غیرمنقول اتباع خارجه که در ایران واقع است فقط از حیث قوانین اصلیه از قبیل قوانین مربوطه به تعیین وراثت و مقدار سهم الارث آن‌ها و تشخیص قسمتی که متوفی می‌توانسته است به موجب وصیت تملیک نماید تابع قانون دولت متبوع متوفی خواهد بود.»
- ۲- حق عینی در برابر همه قابل استناد است ولی حق دینی فقط نسبت به شخص مدیون قابل اجراء است (حق عینی مطلق و حق دینی نسبی است).
- ۳- حق عینی متضمن حق تعقیب است، یعنی صاحب آن می‌تواند مال خود را در دست هرکس بیابد، مطالبه نماید (حق عینی حق مستقیم است). ولی حق دینی، متضمن حق تعقیب نبوده و موضوع آن را فقط از شخص مدیون، می‌توان مطالبه نمود (حق دینی حق غیرمستقیم است).

۴- حق عینی برای صاحبش، حق تقدم در بهره‌گیری از مال موضوع حق ایجاد می‌کند اما صاحب حق دینی فقط با الزام مدیون و به طور غیرمستقیم می‌تواند از مال بهره‌مند شود. بنابراین در تقابل حق عینی و دینی، حق عینی بر حق دینی مقدم است.

۵- اسباب حق عینی محدود و ناظر به ماده ۹۲ ق.م است ولی اسباب حق دینی نامحدود است.

۱۱ **گزینه ج صحیح است.** قانون مدنی در فصل سوم از باب مربوط به اموال، تحت عنوان «اموالی که مالک خاص ندارند»، از سه دسته اموال نام برده است: ۱- اموال و مشترکات عمومی (مواد ۲۷-۲۳). ۲- مباحات (ماده ۲۷). ۳- اموال مجهول المالك (ماده ۲۸). ذکر این نکته ضروری است که اموال مجهول المالك گرچه در مرحله‌ی ثبوت مالک دارند ولی در مرحله‌ی اثبات مالکی ندارد و در حکم اموال بدون مالک (عمومی) است (کاتوزیان، ناصر، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ماده ۲۳، نکته شماره‌ی ۲).

۱۲ **گزینه د صحیح است.** ر.ک. توضیح سوال شماره ۱۱.

۱۳ **گزینه د صحیح است.** به موجب ماده ۲۶ قانون مدنی «اموال دولتی که معد است برای مصالح یا انتفاعات عمومی، مثل استحکامات و قلاع و خندق‌ها و خاکریزهای نظامی و قورخانه و اسلحه و ذخیره و سفاین جنگی و همچنین ائاثیه و ابنیه و عمارات دولتی و سیم‌های تلگرافی دولتی و موزه‌ها و کتابخانه‌های عمومی و آثار تاریخی و امثال آن‌ها و بالجمله آنچه از اموال منقوله و غیر منقوله که دولت به عنوان مصالح عمومی و منافع ملی در تحت تصرف دارد، قابل تملک خصوصی نیست؛ و همچنین اموالی که موافق مصالح عمومی به ایالت و ولایت یا ناحیه یا شهری اختصاص یافته باشد». (مصوب ۱۳۷۰/۸/۴). جمله‌ی «آنچه که... دولت به عنوان مصالح عمومی و منافع ملی در تحت تصرف دارد» معیار تمییز اموال عمومی از اموالی است که ملک دولت محسوب می‌شود (کاتوزیان، ناصر، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ماده ۲۶، نکته‌ی شماره ۱). بنابر این در تمایز اموال عمومی از اموال دولتی می‌توان گفت: اموال عمومی متعلق به همه است ولی اموال دولتی متعلق به دولت می‌باشد و مقصود از مالکیت بر اموال عمومی، صرفا مدیریت و حفاظت آن‌ها است.

۱۴ **گزینه د صحیح است.** ماده ۲۹ قانون مدنی میان دو مفهوم مالکیت منفعت و حق انتفاع تفکیک قائل شده است. در بیان وجوه تمایز این دو مفهوم می‌توان گفت: اولاً؛ در مالکیت منفعت، شخصی مالک عین و دیگری مالک منفعت است در حالیکه در حق انتفاع، عین و منفعت متعلق به یک شخص می‌باشد. ثانیاً؛ در مالکیت منفعت ذرات منفعت در ملک مالک منفعت ایجاد می‌شود ولی در حق انتفاع، ذره‌های منفعت در ملک مالک عین به وجود می‌آید. ثالثاً؛ حق انتفاع (مانند حق عمری و وقف) درجه‌ای ضعیف‌تر از مالکیت منفعت (مانند حق مستاجر بر مورد اجاره) است (کاتوزیان، ناصر، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ماده ۲۹، نکته‌ی شماره ۲).

۱۵ **گزینه‌های ب و د هر دو صحیح هستند.** براساس ماده ۲۲ قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸: «حقوق مادی پدیدآورنده موقعی از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود که اثر برای نخستین بار در ایران چاپ یا پخش یا نشر یا اجرا شده باشد و قبلاً در هیچ کشوری چاپ یا نشر یا پخش و یا اجرا نشده باشد.» طبق ماده فوق، اگر اثری برای نخستین بار خارج از ایران منتشر گردد، حقوق مادی پدیدآورنده آن در ایران مورد حمایت نیست و اشخاص دیگر می‌توانند بدون اخذ اجازه صاحب اثر، در ایران آن را تکثیر، منتشر یا ترجمه کنند. براساس مواد ۲ و ۶ قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲، تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی بدون اجازه صاحب اثر زمانی در ایران ممنوع است که به همان زبان اصلی که در خارج از ایران چاپ شده‌اند، در ایران چاپ شوند و همچنین رعایت موارد مذکور در این قانون مشروط به وجود عهدنامه یا معامله متقابل نسبت به اتباع سایر کشورها شده است.

۱۶ **گزینه ج صحیح است.** ر.ک. صفایی، سید حسین، دوره مقدماتی حقوق مدنی، جلد اول، اشخاص و اموال، صص ۲۳۷ و ۲۳۸.

۱۷ **گزینه ب صحیح است.** مطابق ماده ۳۴ قانون مدنی «نتایج حیوانات در ملکیت تابع مادر است و هرکس مالک مادر شد مالک نتایج آن هم خواهد شد».

۱۸ **گزینه د صحیح است.** طبق ماده ۶۳ قانون اجرای احکام مدنی: «در اموال منقول موجود در محل سکونت زوجین، آنچه معمولاً و عادتاً مورد استفاده اختصاصی زن باشد متعلق به زن و آنچه مورد استفاده اختصاصی مرد باشد متعلق

به شوهر و بقیه از نظر مقررات این قانون مشترک بین آنان محسوب می‌شود، مگر اینکه خلاف آن ثابت گردد».

۱۹ گزینه ب صحیح است. به موجب ماده ۳۷ قانون مدنی «اگر متصرف فعلی اقرار کند که ملک، سابقا مال مدعی او بوده است، در این صورت، مشارالیه نمی‌تواند برای رد ادعای مالکیت شخص مزبور به تصرف خود استناد کند، مگر این که ثابت نماید که ملک به ناقل صحیح به او منتقل شده است». با توجه به اینکه در متن سوال حکم قانون مورد پرسش قرار گرفته است بر اساس ماده ۳۷ قانون مدنی اثبات مالکیت سابق صرفا از طریق اقرار متصرف قابل انجام است. اما به عنوان معیار کلی می‌توان گفت: تصرف به عنوان مالکیت تنها در صورتی دلیل بر مالکیت فرد است که سابقه‌ی مالکیت آن معلوم نباشد. بنابراین در تعارض میان تصرف فعلی و مالکیت سابق، مالکیت سابق، مقدم است؛ خواه مالکیت سابق به وسیله‌ی اقرار ثابت شود و یا به وسیله‌ی خود مدعی (از طریق اقامه‌ی بینه) (کاتوزیان، ناصر، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ماده ۳۵، نکته‌ی شماره‌ی ۶ و ماده ۳۷، نکته‌ی شماره‌ی ۱).

۲۰ گزینه ج صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۱۹.

۲۱ گزینه د صحیح است. در خصوص تمایز حق انتفاع و مالکیت منفعت ر.ک. توضیح سوال شماره ۱۴. اثر اذن و اباحه، رفع مانع است و ایجاد حق نمی‌کند برخلاف حق انتفاع با این توضیح ایراد گزینه ب مشخص می‌شود. در خصوص ایراد گزینه ج باید گفت که اذن، تکلیفی را بر ذمه‌ی اذن دهنده ایجاد نمی‌کند اما در حق انتفاع برای مالک در مقابل منتفع تکلیف ایجاد می‌شود.

۲۲ گزینه ج صحیح است. به موجب ماده ۴۲ قانون مدنی «رقبی حق انتفاعی است که از طرف مالک برای مدت معینی برقرار می‌گردد».

۲۳ گزینه د صحیح است. به موجب ماده ۴۳ قانون مدنی «اگر حق انتفاع عبارت از سکونت در مسکنی باشد، سکنی یا حق سکنی نامیده می‌شود و این حق ممکن است به طریق عمری یا به طریق رقبی برقرار شود».

۲۴ گزینه ج صحیح است. عقد صلح به موجب ماده ۷۶۰ قانون مدنی جزء عقود لازم است. عقد قرض نیز با وجود سکوت قانون جزء عقود لازم محسوب می‌شود. با این توضیح ایراد گزینه الف و ب مشخص می‌شود. در خصوص حبس مطلق با

استناد به ماده ۴۴ قانون مدنی که مقرر داشته است: «در صورتی که مالک برای حق انتفاع، مدتی معین نکرده باشد، حبس مطلق بوده و حق مزبور تا فوت مالک خواهد بود، مگر اینکه مالک قبل از فوت خود رجوع کند». می‌توان نتیجه گرفت که این عقد جزء عقود جایز است.

۲۵ گزینه ب صحیح است. به موجب ماده ۴۴ قانون مدنی: «در صورتی که مالک برای حق انتفاع، مدتی معین نکرده باشد، حبس مطلق بوده و حق مزبور تا فوت مالک خواهد بود، مگر اینکه مالک قبل از فوت خود رجوع کند».

۲۶ گزینه ب صحیح است. به موجب ماده ۴۷ قانون مدنی «در حبس، اعم از عمری و غیره، قبض، شرط صحت است».

۲۷ گزینه ب صحیح است. به موجب ماده ۵۱ قانون مدنی «حق انتفاع در مواد ذیل زایل می‌شود:

(۱) در صورت انقضاء مدت؛

(۲) در صورت تلف شدن مالی که موضوع انتفاع است».

موارد دیگر آن: ۱. مالک حق مالکیت خود را به منتفع منتقل کند، ۲. منتفع حق انتفاع خویش را به منتفع منتقل کند، ۳. در حبس مطلق در فرض فوت یا رجوع هر یک از مالک و منتفع، ۴. عقد موجد حق انتفاع فسخ یا اقاله شود، ۵. اسقاط حق انتفاع توسط منتفع

۲۸ گزینه ج صحیح است. به موجب ماده ۵۲ قانون مدنی: «در موارد ذیل منتفع ضامن تضررات مالک است:

(۱) در صورتی که منتفع از مال موضوع انتفاع سوء استفاده کند. (۲) در صورتی که شرایط مقرر از طرف مالک را رعایت ننماید و این عدم رعایت موجب خسارتی بر موضوع حق انتفاع باشد». بر اساس این ماده منتفع فقط باید تضررات مالک را جبران نماید و حق انتفاع زایل یا باطل نخواهد شد.

۲۹ گزینه د صحیح است. به موجب ماده ۵۳ قانون مدنی «انتقال عین از طرف مالک به غیر، موجب بطلان حق انتفاع نمی‌شود، ولی اگر منتقل الیه جاهل باشد که حق انتفاع متعلق به دیگری است، اختیار فسخ معامله را خواهد داشت».

۳۰ گزینه الف صحیح است. به موجب ماده ۵۶ قانون مدنی «وقف واقع می‌شود

به ایجاب از طرف واقف به هر لفظی که صراحتاً دلالت بر معنی آن کند، و قبول طبقه اول از موقوف علیهم یا قائم مقام قانونی آن‌ها در صورتی که محصور باشند. مثل وقف بر اولاد و اگر موقوف علیهم غیرمحصور یا وقف بر مصالح عامه باشد، در این صورت، قبول حاکم شرط است.»

➤ **۳۱ گزینه ج صحیح است.** به موجب ماده ۵۶ قانون مدنی «فقط وقف مالی جائز است که با بقاء عین بتوان از آن منتفع شد، اعم از اینکه منقول باشد یا غیرمنقول، مشاع باشد یا مفروز.»

➤ **۳۲ گزینه د صحیح است.** به موجب ماده ۶۲ قانون مدنی «در صورتی که موقوف علیهم محصور باشند، خود آن‌ها قبض می‌کنند و قبض طبقه اول کافی است و اگر موقوف علیهم غیرمحصور یا وقف بر مصالح عامه باشد، متولی وقف، والا حاکم قبض می‌کند.»

➤ **۳۳ گزینه ب صحیح است.** به استناد ماده ۶۳ قانون مدنی «ولی و وصی محجورین از جانب آن‌ها موقوفه را قبض می‌کنند و اگر خود واقف تولیت را برای خود قرارداد داده باشد، قبض خود او کفایت می‌کند» و در فرضی که موقوفه متولی داشته باشد و قبولی موقوفه خود واقف نباشد باید عین موقوفه به قبض موقوف علیه داده شود.

➤ **۳۴ گزینه ب صحیح است.** به موجب ماده ۷۶ قانون مدنی «کسی که واقف، او را متولی قرار داده، می‌تواند بدو تولیت را قبول یا رد کند، و اگر قبول کرد دیگر نمی‌تواند رد نماید و اگر رد کرد مثل صورتی است که از اصل، متولی قرار داده نشده باشد.»

➤ **۳۵ گزینه ب صحیح است.** به موجب ماده ۷۸ قانون مدنی «واقف می‌تواند بر متولی ناظر قرار دهد که اعمال متولی به تصویب یا اطلاع او باشد». این ماده بیانگر امکان تعیین ناظر استصوابی و ناظر اطلاعی بر متولی است و هر گاه نظرات مختلف ایجاد اصل بر نظارت اطلاعی است.

➤ **۳۶ گزینه د صحیح است.** به موجب ماده ۸۸ قانون مدنی «بیع وقف، در صورتی که خراب شود یا خوف آن باشد که منجر به خرابی گردد، به طوری که انتفاع از آن ممکن نباشد در صورتی جایز است که عمران آن متعذر باشد یا کسی برای عمران آن حاضر نشود» و هم چنین به استناد به ماده ۸۹ و ۳۴۹ قانون مدنی.

۳۷ گزینه د صحیح است. ماده ۹۱ قانون مدنی در این مورد مقرر می‌دارد: «در موارد ذیل منافع موقوفات عامه، صرف بریات عمومیه خواهد شد: (۱) در صورتی که منافع موقوفه مجهول المصرف باشد، مگر این‌که قدر متیقنی در بین باشد. (۲) در صورتی که صرف منافع موقوفه در مورد خاصی که واقف معین کرده است، متعذر باشد.» به موجب ماده ۸ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲ «درآمد موقوفات مجهول المصرف و موقوفاتی که به سیغه مبرات مطلقه وقف شده قابل مصرف در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه‌ی معارف اسلامی و عمران موقوفات می‌باشد زیر نظر سازمان به مصرف می‌رسد.» تبصره این ماده نیز مقرر می‌دارد: «درآمد موقوفات متعذرالمصرف... با تشخیص تحقیق اوقاف در موارد اقرب به غرض واقف در محل به مصرف می‌رسد.» در جمع بین مواد فوق باید گفت: با تصویب قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه در سال ۱۳۶۳، دیگر موردی برای اجرای بند ۱ و ۲ ماده ۹۱ قانون مدنی وجود ندارد.

۳۸ گزینه د صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۳۷.

۳۹ گزینه د صحیح است. مستنبط از ماده ۹۳ قانون مدنی، حق ارتفاق حق عینی قائم به ملک است و اختصاص به زمین دارد و معمولاً در دو ملک مجاور ایجاد می‌شود (کاتوزیان، ناصر، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ماده ۹۳، نکته ۲).

۴۰ گزینه ب صحیح است. مطابق ماده ۱۰۰ قانون مدنی «اگر مجرای آب شخصی در خانه دیگری باشد و در مجری، خرابی به هم رسد به نحوی که عبور آب موجب خسارت خانه شود، مالک خانه حق ندارد صاحب مجری را به تعمیر مجری اجبار کند؛ بلکه خود او باید دفع ضرر از خود نماید چنانچه اگر خرابی مجری مانع عبور آب شود، مالک خانه ملزم نیست که مجری را تعمیر کند بلکه صاحب حق باید خود رفع مانع کند. در این صورت برای تعمیر مجری می‌تواند داخل خانه یا زمین شود ولیکن بدون ضرورت، حق ورود ندارد مگر به اذن صاحب ملک.»

۴۱ گزینه د صحیح است. به موجب ماده ۱۰۵ قانون مدنی «کسی که حق الارتفاق در ملک غیر دارد مخارجی که برای تمتع از آن حق لازم شود، به عهده صاحب حق می‌باشد، مگر این‌که بین او و صاحب ملک برخلاف آن قراری داده شده باشد.»

۴۲ گزینه ج صحیح است. به موجب ماده ۱۱۵ قانون مدنی «در صورتی که دیوار مشترک خراب شود و احد شریکین از تجدید بناء و اجازه تصرف در مبنای مشترک امتناع نماید، شریک دیگر می‌تواند در حصه خاص خود، تجدید بنای دیوار را کند».

۴۳ گزینه ج صحیح است. ایقاعات نیز مانند عقود با قصد انشاء واقع می‌شوند منتها قانون مدنی درباره اینکه ابراز قصد انشاء شرط تأثیر قصد است یا قصد انشای اعلام نشده نیز باعث تحقق ایقاع می‌شود، حکم صریحی بیان نکرده است. با این وجود قانونگذار در برخی از مواد در مورد برخی از ایقاعات حکم صریح معین کرده است که ماده ۴۴۹ قانون مدنی در مورد فسخ از این قبیل احکام است. طبق این ماده: «فسخ به هر لفظ یا فعلی که دلالت بر آن نماید حاصل می‌شود»

۴۴ گزینه ب صحیح است. مقصود از حیزت، مطابق ماده ۱۴۶ قانون مدنی، تصرف و وضع ید است. حیزت مباحات مطابق ماده ۱۴۷ قانون مدنی نوعی ایقاع است و اثر حقوقی آن تملک می‌باشد. مراد طراح سوال از اشیای آزاد، همان مباحاتی است که قابل تملک می‌باشند.

۴۵ گزینه د صحیح است. به موجب ماده ۱۶۹ قانون مدنی «منافعی که از مال پیدا شده حاصل می‌شود قبل از تملک متعلق به صاحب آن است، و بعد از تملک مال پیدا کننده است».

۴۶ گزینه د صحیح است. چون ایجاد تعهد مستلزم دخالت در دارایی طرف و ایجاد حق برای او است، این امر علی الاصول مجاز نیست؛ مگر اینکه قانون در موارد استثنایی و بنابر مصالحی آن را بپذیرد (دکتر ناصر کاتوزیان، دوره مقدماتی حقوق مدنی، اعمال حقوقی، شماره ۶).

۴۷ گزینه ج صحیح است. عمل حقوقی و واقعه حقوقی هر دو دارای اثر حقوقی می‌باشند با این تفاوت که در عمل حقوقی، چون اراده‌ی شخص اعتباری است و همین اراده اثر حقوقی را می‌خواهد، قانون بر اساس این خواست اثر حقوقی را بر عمل حقوقی بار می‌کند ولی در واقعه حقوقی هر چند خود واقعه نیز ارادی باشد، چون این اراده اعتباری نیست، به ناچار، اثر حقوقی آن را قانون تعیین می‌کند.

۴۸ گزینه ب صحیح است. عمل حقوقی (اعم از عقد و ایقاع)، عملی است اعتباری که دارای اثر حقوقی می‌باشد. عمل اعتباری در مقابل عمل مادی قرار دارد.

۴۹ **گزینه الف صحیح است.** هر چند عقد از لحاظ اثر حقوقی به سه دسته‌ی تملیکی، عهدی و اذنی تقسیم می‌شود، تعریف ماده ۱۸۳ قانون مدنی جامع نیست و تنها عقد عهدی را شامل می‌شود.

۵۰ **گزینه د صحیح است.** تعهد گاه ناشی از اعمال حقوقی، اعم از عقد یا ایقاع بوده و گاه ناشی از واقعه‌ی حقوقی. بنابراین بعضی از تعهدات اثر عقد است ولی هر تعهدی ناشی از عقد نیست.

۵۱ **گزینه ب صحیح است.** عقد تملیکی، عقدی است که باعث انتقال مالکیت عین یا منفعت مال یا ایجاد حق انتفاع می‌شود که تمامی این آثار از مصادیق حقوق عینی هستند در نتیجه عقد تملیکی سبب به وجود آمدن حق عینی برای طرفین عقد یا یکی از آنها است. دلیل نادرستی گزینه الف این است که در عقود تملیکی، همیشه مالکیت به محض ایجاب و قبول ایجاد نمی‌شود و در برخی موارد انتقال مالکیت علاوه بر انعقاد عقد، منوط به تعیین مصداق مال مورد معامله است که عقد بیع مال کلی از این موارد می‌باشد. دلیل نادرستی گزینه ج این است که در عقد عهدی نیز - هر چند به صورت محدود- برای متعهدله حق تعقیب ایجاد می‌شود.

۵۲ **گزینه د صحیح است.** عقود معوض اصولاً رضایی هستند و قبض در وقوع آنها تأثیری ندارد. در این عقود اصولاً شخصیت طرف تأثیری ندارد و طرفین باید اهلیت کامل (عقل، بلوغ و رشد) داشته باشند. همچنین در عقود معوض مطابق ماده ۳۷۷ قانون مدنی، طرفین علی‌الاصول حق حبس دارند. نکته‌ی آخر اینکه خیار غبن و تبعض صفقه تنها در عقود معوض راه دارد.

۵۳ **گزینه ب صحیح است.** به موجب ماده ۱۸۸ قانون مدنی «عقد خیاری آن است که برای طرفین یا یکی از آن‌ها یا برای ثالثی اختیار فسخ باشد». در عرف حقوقی، عقد خیاری به عقد لازمی گفته می‌شود که در آن شرط خیار شده باشد (دکتر ناصر کاتوزیان، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ص ۱۹۴)

۵۴ **گزینه ب صحیح است.** به موجب ماده ۱۸۹ قانون مدنی «عقد منجز آن است که تأثیر آن بر حسب انشاء موقوف به امر دیگری نباشد والا معلق خواهد بود». به عبارت دیگر عقد منجز آن است که تلاقی اراده‌های طرفین و توافق آنها، علت تامه وقوع عقد است و تأثیر آن بر حسب انشاء موقوف بر امر دیگری نیست.

۵۵ **گزینه ب صحیح است.** تعلیق واقعی در صورتی است که تحقق شرط در آینده

احتمالی و نامعلوم و مربوط به حادثه‌ی خارجی باشد نه درستی و نفوذ عقد (دکتر ناصر کاتوزیان، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ص ۱۹۴).

➤ **۵۶ گزینه الف صحیح است.** یکی از شرایط معلق علیه، احتمالی بودن آن است. بنابراین اگر اثر عقد منوط به حادثه‌ای حتمی در آینده باشد مانند فرا رسیدن نوروز آینده، عقد را نباید معلق دانست. در این فرض، عقد منجز و موجب نامیده می‌شود.

➤ **۵۷ گزینه ج صحیح است.** در متن سوال واژه‌ی «اگر» ظهور در تعلیق عقد و عبارت «به شرط اینکه» ظهور در مشروط بودن عقد دارد. بنابراین چون اثر عقد منوط به امری است، عقد مزبور معلق است و چون در ضمن عقد، شرطی درج شده، عقد مزبور مشروط نیز می‌باشد.

➤ **۵۸ گزینه ب صحیح است.** تحقق شرط در آینده مؤثر است و اثر عقد در گذشته بوجود نمی‌آید، مگر اینکه برخلاف آن تراضی شده باشد (دکتر ناصر کاتوزیان، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ص ۱۹۴).

➤ **۵۹ گزینه د صحیح است.** در عقد معلق، متعهد تنها پس از تحقق معلق علیه مدیون می‌شود. بنابراین اگر متعهد قبل از تحقق معلق علیه مفاد عقد را اجرا کند مطابق ماده ۳۰۲ قانون مدنی، ایفاء، ناروا بوده و مستحق استرداد آن است.

➤ **۶۰ گزینه د صحیح است.** عقد احتمالی که در برابر عقد محقق است عقدی است معوض که در آن، حدود تعهد یکی از طرفین منوط به واقعه‌ای می‌باشد؛ مانند عقد بیمه. ایراد گزینه ۴ آن است که عقود معوض نیز قابل تعلیق می‌باشند.

➤ **۶۱ گزینه ج صحیح است.** شرط فاسخ یا شرط انفساخ شرطی است که در عقد منجز درج می‌شود و به موجب آن، انحلال عقد، موقوف به امری می‌گردد. این شرط با خیار شرط تفاوت دارد چرا که منظور از خیار شرط، قرار دادن حق فسخ برای طرفین عقد یا شخص ثالث است. با این توضیح سایر گزینه‌ها رد می‌شود.

➤ **۶۲ گزینه الف صحیح است.** با توجه به اینکه ضمانت اجرای فقدان برخی از شرایط صحت معاملات بطلان و عدم وجود پاره‌ای دیگر سبب عدم نفوذ عقد می‌گردد گزینه‌های ۱ و ۳ صحیح به نظر می‌رسد. با این وجود چون شرایط اساسی صحت معامله ظهور در شرایطی دارند که فقدان آن‌ها موجب بطلان عقد می‌شود،